

A mezőgazdasági beruházások alakulása 2011-2019. közötti időszakban Magyarországon

Dr. Kiss Livia Benita

Tanszéki mérnök, Szent István Egyetem Georgikon Campus,
kiss.livia.benita@szie.hu

Absztrakt: Magyarország mezőgazdaságának versenyképességét megőrizni és javítani csak folyamatos fejlesztésekkel – beruházások útján – lehetséges. A mezőgazdasági beruházások alakulására az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta jelentős hatást gyakorolnak az uniós ciklusok és források. A vizsgált elmúlt évtizedből kiemelkedik a 2013-as és az előzetes adatok alapján a 2019-es év. A mezőgazdasági beruházások értékéből alaptervekenységen belüli megoszlásából az állattenyésztés részesedik a legjelentősebb mértékben..

Kulcsszavak: beruházás, mezőgazdaság, vállalkozás

1. Szakirodalmi áttekintés

Az Európai Unió közös agrárpolitikájának (KAP) öt reformját tartjuk számon, melyek közül az utolsókra 2003-ban (félidős felülvizsgálat), illetve 2009-ben („állapotfelmérés”) és 2013-ban (2014-2020-as költségvetési időszak tekintetében) került sor. A 2020 utáni időszakra a viták 2016-ban kezdődtek meg, majd a megfelelő jogalkotási javaslatokat 2018. júniusában ismertették.

A 2013-as reform alapján a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó KAP fő irányvonalai a következők voltak (Európai Parlament, 2020):

A függetlenített támogatásokról a multifunkcionális támogatási rendszerre történő áttérés. A KAP két pillérének megerősítése. Az I. pillér a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza. Ez teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére történik. A II. pillér társfinanszírozási rendszer szerint szolgálja a vidékfejlesztést.

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válaszai a jelen kor üzleti kihívásaira

Az egységes KPSZ eszközeinek megerősítése. Ezen eszközöket „biztonsági hálónak” szervezték, amelyeket csak árválságok és piaci zavarok esetén kerülnek alkalmazásra. A vidékfejlesztés integráltabb, célirányosabb és területibb megközelítése. Tervezték a vidékfejlesztési intézkedéseknek a többi strukturális alappal való jobb koordinációját. A KAP második pillérében meglévő eszközök széles palettája egyszerűbbé válását a versenyképesség, az innováció, a „tudásalapú” mezőgazdaság, a fiatal mezőgazdasági termelők tevékenységének megkezdése, a természeti erőforrások fenntartható kezelése és a kiegyensúlyozott területfejlesztés támogatására való összpontosítás érdekében.

A 2013-as döntéseket követően intézkedések születtek a szabályozási keretek intézményi, gazdasági és költségvetési fejlemények fényében történő kiigazítására. A Bizottság ezenkívül 2016 szeptemberében megszervezte a „Cork 2.0” elnevezésű konferenciát, ami újraindította a 2020-as időszakot követő vidékfejlesztési politikáról szóló vitát. Javaslatot tett néhány olyan intézkedésre is, amelyek célja, hogy egyszerűsítsék a KAP alap-jogiaktusait, kihasználva a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret felülvizsgálatában rejlő lehetőségeket (Európai Parlament, 2020).

A Science Direct adatbázisának kereső funkciója a mezőgazdasági beruházások (agricultural investment) kifejezésre az első találati oldal szinte csak afrikai országhoz – Kenya, Dél-Afrika, Ghána, Tanzánia, Mozambik, Etiópia stb. – kapcsolódó publikációkat tartalmazott. Az afrikai országok mellett szerepelt még Kína és Vietnám, valamint Lengyelország, ami e tanulmány szempontjából érdekes.

Lengyelország feltűnően széttagolt és területileg heterogén agrárszerkezettel rendelkezik. Hellwig szintetikus fejlődési mutatója alapján erős kapcsolat van a társfinanszírozott beruházások megvalósítása és az agrárstruktúra között helyi szinten. Más tényezők jelentéktelennek bizonyultak. Ez azt sugallja, hogy az agrárfejlesztési pálya némileg független a társadalmi-gazdasági és környezeti feltételektől (Shadowski et al., 2020). Románia és Görögország mellett Lengyelország az EU egyik olyan tagországa, ahol a mezőgazdasági ágazatban foglalkoztatott munkaerő aránya a legnagyobb. 2017-ben 17,4% volt, szemben az Egyesült Királyság és Belgium 1,4%-ával, illetve 2%-kal (Dybowski et al., 2018). Lengyelország az EU vidékfejlesztési forrásainak legnagyobb kedvezményezettje. 2007-2013 közötti időszakban több mint 13 milliárd eurót különítettek el a KAP II. pilléréből (Poczta et al., 2013; European Union, 2013).

Magyarország mezőgazdaságának versenyképességét megőrizni és javítani csak folyamatos fejlesztésekkel – beruházások útján – lehetséges. A rendszerváltás, valamint az Európai Unióhoz való csatlakozás után bekövetkezett jelentős

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válaszai a jelen kor üzleti kihívásaira

társadalmi-, gazdasági- és technikai változások, a tulajdonviszonyok, a birtokstruktúra, az éghajlatváltozás előtérbe kerülése miatt a fenntartható- és környezetbarát termelés és a folyamatosan szigorodó minőségi előírások, igen komoly és szigorú követelményeket állítanak az ágazat technikai, műszaki erőforrásaival szemben. A beruházásokkal kapcsolatos döntések minden vállalkozás tevékenységét, jövőbeli sikerességét alapvetően és hosszú távon befolyásolják, valamint meghatározzák. A beruházási döntések megfelelő előkészítése, majd azt követően a legkedvezőbb változat kiválasztása nem csak a vállalkozások, hanem a nemzetgazdaság érdeke is (Daróczi, 2004).

A beruházások lényegében három területen befolyásolják a vállalkozások eredményességét:

Közvetlenül a vállalkozás nyereségére gyakorolt hatáson keresztül, a lehetséges többleteredmény vagy a hatékonyabb termelés révén.

A likviditási helyzet alakítása, amely a kivitelezési időszak kiadástöbbletét, a beruházásokhoz kapcsolódó hitelek törlesztését, valamint a működtetés során jelentkező bevételeket foglalja magában.

A vállalkozások vagyoni helyzetének (a vagyon nagyságának és összetételének) megváltoztatása révén hat a gazdálkodás eredményességére (Kovács et al., 2015).

A mezőgazdasági beruházások volumenét a nemzetgazdaság és a mezőgazdaság helyzete határozza meg. Magyarországon mindkettőre jellemző, hogy az 1960-1985 között meredeken emelkedő, majd a 1985-től 1989-ig stagnáló folyamatot a rendszerváltás szakította meg. Ezt követően jelentős visszaesés következett, ami után a bruttó hazai termék hamar emelkedésnek indult, viszont megállapítható, hogy a mezőgazdaság termelése napjainkig sem tudta elérni az 1980-1990 közötti szintet. Különösen a rendszerváltás után a nemzetgazdaság beruházása és a bruttó felhalmozása is nagymértékben csökkent. 1995-től Magyarország eredményei ismét gyorsan növekedtek, amit a 2008-as válság előzményei és utóhatásai vetettek vissza. Újabb fejlődésről 2013 után beszélhetünk, de itt is voltak „visszaesések”, tehát a fejlődés nem volt folyamatos. A mezőgazdaság fejlődésének lemaradása jelentősen befolyásolta az ágazat beruházásának helyzetét is (Gockler, 2018).

A magyar mezőgazdaság fejlesztési szükséglete rendkívül nagy, mivel a hozzáadott érték termelő képessége, valamint a versenyképessége elmarad a nyugat-európai országokétól. Az agrárium gyorsabbnak mondható ütemű technikai felzárkózása 2007-et követően figyelhető meg, aminek egyik kézzelfogható fokmérője volt az úgynevezett „beruházási boom”. Miközben a mezőgazdaság GDP-ben mért részaránya nem haladta meg a 3-4%-ot, a beruházásokból való részesedése a 2008-2014 időszakban átlagosan 5,5% volt.

2014 után a mezőgazdasági beruházások aránya csökkenni kezdett, majd 2018-ban olyan alacsony szintet ért el, amire az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta csak 2007-ben volt példa (MOSZ, 2019).

Megfigyelhető, hogy Gockler (2018) és a MOSZ (2019) álláspontja ellentmondásos. Arányában valóban csökkenés volt tapasztalható, ugyanakkor összességében növekedett a mezőgazdasági beruházások értéke.

Az agrárium fejlődési pályája az elmúlt időszakban ellentmondásossá vált. A növénytermesztés kibocsátásának volumene jelentős kilengések mellett trendjében növekvő, de úgy tűnik az állattenyésztés képtelen fejlődési pályára állni. A piaci körülményeken túl ennek okát abban látják, hogy a beruházások elsősorban a növénytermesztést segítő és emellett a könnyen értékesíthető eszközöknek tekinthető gépek, berendezések, járművek és szállítóeszközök beszerzésére irányulnak. Az épületeket, építményeket érintő fejlesztések volumene 2009 és 2017 között megfeleződött a mezőgazdasági beruházásokon belül. Nem véletlenül, hiszen ez összefügg a két ágazat eltérő jövedelemtermelő képességével és megtérülési rátájával. Mindezek mellett komoly szerepet játszik ebben a Vidékfejlesztési Program (VP) diszkriminációja is, végrehajtásának súlyos problémái és nem utolsósorban a termelés alapjait – a földet – érintő bizonytalanságok is (MOSZ, 2019).

2. Anyag és módszer

E tanulmány a magyar mezőgazdasági vállalkozások esetében tárgyalja a beruházások alakulását az elmúlt egy évtizedben. A tanulmány célja, hogy egy átfogó képet adjon Magyarország mezőgazdasági beruházásainak alakulásáról és jelenlegi helyzetéről.

A beruházások alakulása önmagában nehezen értelmezhető, mivel több folyamatot is visszatükröző, összefüggéseket kifejező indikátorról van szó. A beruházások jól mutatják a vállalkozások jövővel kapcsolatos várakozásait és jól leképezik a gazdaságpolitika, valamint monetáris politika irányultságát is (MOSZ, 2019).

Az elemzésekhez az Agrárgazdasági Kutató Intézet és a Központi Statisztikai Hivatal adatai kerültek felhasználásra. A vizsgált időszakot meghatározta, hogy milyen időközönként adtak ki statisztikai jelentéseket a mezőgazdasági beruházásokhoz kapcsolódóan, így 2011-től 2017-ig készült a tanulmányban egy összehasonlító elemzés, valamint a legfrissebb – 2018. évi és 2019. évi

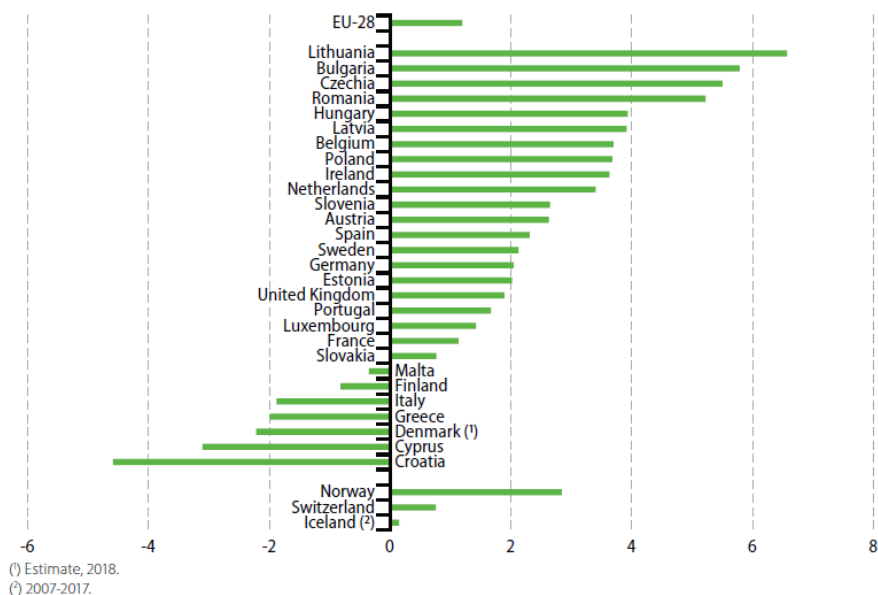
nemzetgazdasági beruházásokra vonatkozó – adatok alapján egy helyzetelemzés, amikhez a Microsoft Office 2013 Excel programja, valamint annak adatelemző funkciója és a GRETl szoftver került alkalmazásra.

3. Eredmények

Az EU mezőgazdasági szektora becslések szerint 59 milliárd eurót fektetett be 2018-ban, ami a bruttó hozzáadott érték 32,5%-a. A beruházások csaknem háromnegyedét hat tagállamban hajtották végre: Franciaországban (az EU teljes 17,7%-a), Németországban (15,7%), Olaszországban (14,8%), Hollandiában (8,0%), az Egyesült Királyságban (7,9%)) és Spanyolország (7,7%). A saját mezőgazdasági ágazataik nagyságához és a létrehozott hozzáadott értékhez viszonyítva azonban a bruttó átlószerkesztés-felhalmozás Lettországban, majd Észtországban, Luxemburgban, Finnországban és Svédországban volt a legmagasabb (1. ábra).

A mezőgazdaságba történő beruházások szintje 2018-ban 2,3 milliárd euróval volt magasabb, mint 2017-ben és 4,6 milliárd euróval több, mint 2016-ban. A tagállamok között különösen jelentős volt a beruházások növekedése Litvániában (átlagos éves növekedési ütem +6,6%), Bulgáriában (átlagos éves növekedési ütem +5,8%) és Csehországban (éves átlagos növekedési ütem +5,5 % évente) 2005 és 2018 között. Litvánia esetében ez a növekedés 2010-től kezdődött, Csehországban pedig 2011-től. Ezzel szemben Horvátországban erőteljes beruházási visszaesések voltak (átlagosan évi -4,6%) ugyanebben az időszakban, valamint Cipruson (átlagosan -3,1% évente).

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válasza a jelen kor üzleti kihívásaira

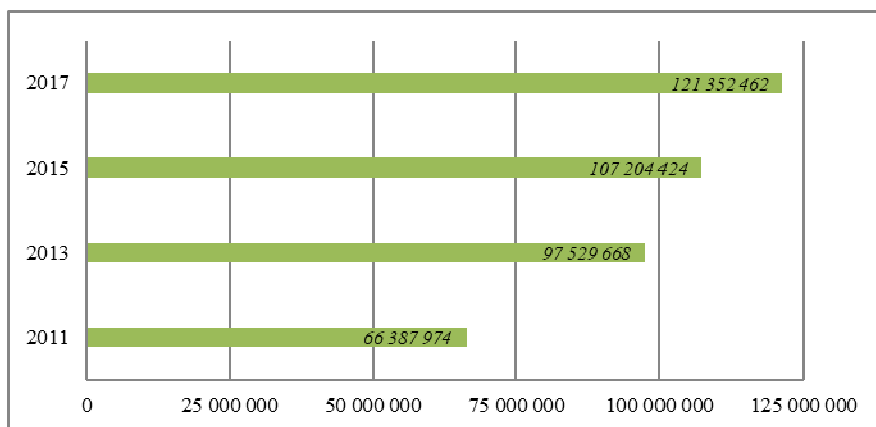
1. ábra: A bruttó állóeszköz-felhalmozás a mezőgazdaságban, 2005-2018 (éves átlagos növekedési ütem, %)

Forrás: Eurostat (2019)

Az összes mezőgazdasági beruházás értéke a 2010-es évinél 1%-kal (NAIK AKI, 2011), míg 2013-ban 27%-kal volt nagyobb az előző évi adatokhoz képest (NAIK AKI, 2013). A mezőgazdasági beruházások értéke 2015-ben 23,1%-kal mérséklődött a 2014-es évi adatokhoz képest (NAIK AKI, 2016), majd 2017-ben 3,1%-kal növekedett az előző évi adatokhoz mérten (NAIK AKI, 2018).

A 2. ábra a mezőgazdasági beruházások alakulását szemlélteti a vizsgált időszakban. A legnagyobb növekedés 2013-ban volt, több mint 31 000 000 ezer Ft-tal.

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válaszlai a jelen kor üzleti kihívásaira

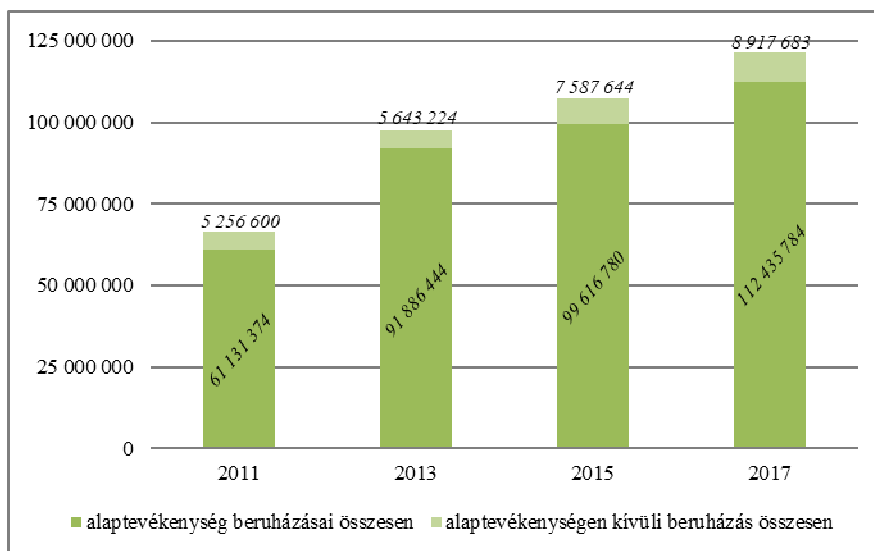
2. ábra: Mezőgazdasági beruházások alakulása (ezer Ft)

Forrás: NAIK AKI (2011, 2013, 2016, 2018) alapján saját szerkesztés

Az összes mezőgazdasági beruházásból a 2010-es évinél az alaptevékenységre jutó beruházás 27%-os növekedést mutatott (NAIK AKI, 2011). A mezőgazdasági beruházások értékén belül az alaptevékenységre jutó beruházás volumene 22%-kal volt magasabb 2013-ban, mint 2012-ben (NAIK AKI, 2013). A mezőgazdasági beruházások értékén belül 2015-ben az alaptevékenységre jutó beruházás értéke 21,7%-kal volt kisebb, mint 2014-ben (NAIK AKI, 2016). 2017-ben az alaptevékenységre jutó beruházás értéke mindössze csak 2%-kal haladta meg a 2016-os értéket. A gazdaságok alaptevékenységen kívüli beruházásai 2017-ben 18,5%-kal bővültek az előző évhez viszonyítva (NAIK AKI, 2018).

A 3. ábra a mezőgazdasági beruházások teljesítményértékének eloszlását mutatja. 2011-ben csökkent az alaptevékenységen kívüli beruházások összege, így részesedése 2011-ben 7,9% volt. A gazdaságok alaptevékenységen kívüli beruházásait 2013-ban azonos szinten tartották a 2012. évvel, így azok részesedése az összes beruházásból az egy évvel korábbi szinten, 5,8%-on maradt. A gazdaságok alaptevékenységen kívüli beruházása 2015-ben kismértékben csökkent, részesedése az összes beruházásból a 2014. évi 9%-ról 7,1%-ra mérséklődött. Az alaptevékenységen kívüli beruházás részesedése az összes beruházásból a 2016. évi 6,4%-ról 7,3%-ra növekedett.

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válasza a jelen kor üzleti kihívásaira

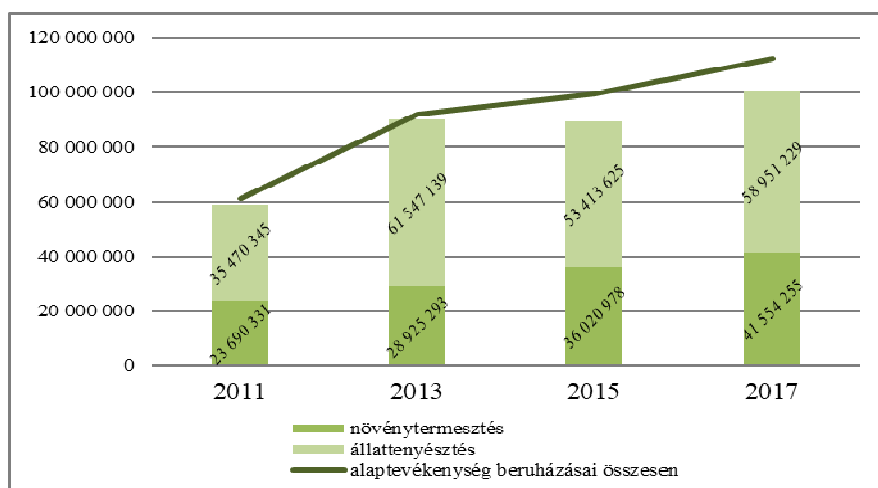

3. ábra: Mezőgazdasági beruházások teljesítményértékének eloszlása (ezer Ft)

Forrás: NAIK AKI (2011, 2013, 2016, 2018) alapján saját szerkesztés

A 4. ábrán az alaptevékenység beruházásainak eloszlása látható. 2011-ben a beruházott összeg jelentős része az alaptevékenységre (92,1%) került felhasználásra, azon belül a növénytermelésre 38,8%-ot, míg az állattenyésztésre 58%-ot költöttek. A beruházásra fordított összeg 94,2%-a az alaptevékenységben került felhasználásra 2013-ban, melyből az állattenyésztés 67%-ban, a növénytermesztés csupán 31,5%-ban részesedett. 2015-ben a beruházásra fordított összeg 92,9%-a az alaptevékenységben került felhasználásra. Az alaptevékenység beruházásainak 53,6%-át az állattenyésztésre, 36,2%-kát a növénytermesztésre, 10,2%-át egyéb tevékenységre fordították. A beruházásra fordított összeg 92,7%-a az alaptevékenységben került felhasználásra 2017-ben. Az alaptevékenység beruházásainak 52,4%-át állattenyésztésre, 37%-át növénytermesztésre, 10,6%-át egyéb tevékenységre fordították 2017-ben.

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válasza a jelen kor üzleti kihívásaira

4. ábra: Alaptevékenység beruházásainak eloszlása (ezer Ft)

Forrás: NAIK AKI (2011, 2013, 2016, 2018) alapján saját szerkesztés

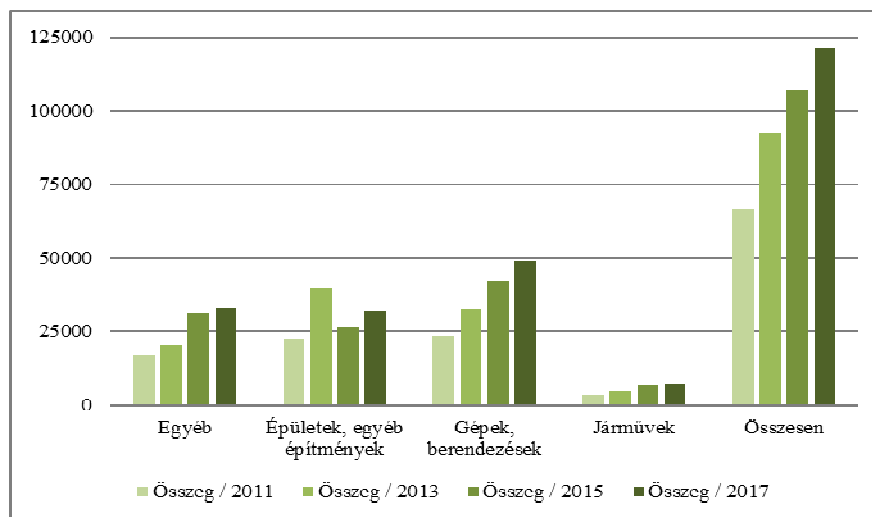
2011-ben a 2010-es évhez képest 12%-kal többet fordítottak belföldi gépekre és berendezésekre, míg az importból származó gépberuházások 27%-kal nőttek (NAIK AKI, 2011). 2013-ban az épületekre és építményekre 36%-kal, gépekre és berendezésekre 11%-kal többet fordítottak a vállalkozások, mint 2012-ben. Az épületek és építmények állománya az előző évihez képest jelentősen emelkedett, aminek az oka, hogy a növénytermesztés mellett a jellemzően lemaradásban lévő állattenyésztés területén jelentősen megnövekedtek az épület és építmény beruházások, főként a közép-dunántúli és az észak-alföldi régióban. A sertés, a baromfi és a szarvasmarha ágazat beruházásainak bővülése elsősorban a beruházásokat elősegítő vissza nem térítendő támogatásoknak – például állattartó telepek korszerűsítése, baromfi telepek korszerűsítése, EMVA támogatások stb. – volt köszönhető (NAIK AKI, 2013).

Épületekre és építményekre 31,5%-kal, gépekre és berendezésekre 29%-kal kevesebbet fordítottak a vállalkozások 2015-ben, mint 2014-ben. A legnagyobb változás a föld, telek és egyéb nem termelt tárgyi eszközök beruházásaiban következett be. A csökkenés a technikai eszközök, informatikai és minőségi irányítási rendszerek fejlesztésére igénybe vehető pályázatoknak is volt köszönhető. A gépek és berendezések állománya 29%-kal csökkent az előző évihez képest, ami részben annak a következménye volt, ahogy a Növekedési

Hitelprogram 2015-ben megtorpant. Ezen felül a gépberuházások csökkenésének okai között szerepelt még a Vidékfejlesztési Program támogatási rendszerének átalakítása is, ugyanis a géptámogatások közül kikerültek a nagyméretű, szántóföldi növénytermesztéshez köthető traktorokhoz nyújtott támogatások. Jelentős változás volt, hogy nem a beruházás tárgya határozta meg a támogatás intenzitását, hanem a gazdaság nagysága (NAIK AKI, 2016).

2017-ben a beruházásokon belül épületekre és építményekre 19,9%-kal többet, gépekre és berendezésekre 9%-kal kevesebbet fordítottak a vállalkozások. Járművekre 2,6%-kal kisebb összeget fordítottak 2017-ben, mint egy évvel korábban. A legnagyobb növekedés a föld, telek és egyéb nem termelt tárgyi eszközök beruházásaiban következett be. A vállalkozások fejlesztéseiket nagyrészt a piaci elvárások szerint tervezték meg, amiben a pályázatok fontos szerepet játszottak. A gépek és berendezések állománya 8,7%-kal csökkent az előző évihez képest (NAIK AKI, 2018).

Az 5. ábra a mezőgazdasági beruházások teljesítményértékének alakulását tartalmazza. 2013-ban (43,1%) a beruházások legnagyobb részét épületekre, építményekre fordították. 2011-ben (33,8%), 2015-ben (39,3%) és 2017-ben (40,4%) is a vállalkozások beruházásainak számottevő részét a gépek és berendezések tették ki.

5. ábra: Mezőgazdasági beruházások teljesítményértékének alakulása (millió Ft)

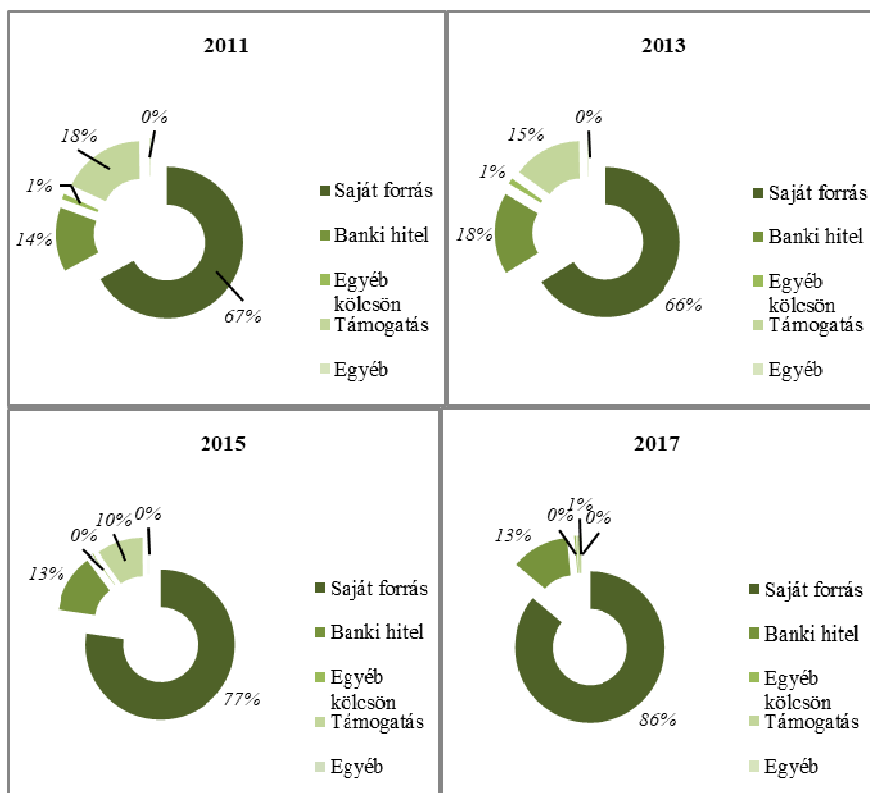
Forrás: NAIK AKI (2011, 2013, 2016, 2018) alapján saját szerkesztés

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válaszai a jelen kor üzleti kihívásaira

A 2010-es évi adatokhoz viszonyítva a beruházások összetétele 2011-ben úgy alakult, hogy a növénytermesztésre 9,5 milliárd Ft-tal (67%-kal), az állattenyésztésre viszont csak 4,4 milliárd Ft-tal (14%-kal) költöttek többet (NAIK AKI, 2011). 2013-ban a támogatásból finanszírozott beruházások emelkedtek az előző évihez képest. A növénytermesztésre 112 millió Ft-tal (0,4%-kal), az állattenyésztésre 20 milliárd Ft-tal (32%-kal) költöttek többet 2013-ban (NAIK AKI, 2013). A támogatásból fedezett beruházások értéke 2014-ben és 2015-ben is folyamatosan csökkent. 2014-ben 17,7%-át adták a beruházások forrásának. A növénytermesztési beruházásokra 10 milliárd Ft-tal (22,1%-kal), az állattenyésztési beruházásokra 20 milliárd Ft-tal (27,1%-kal) költöttek kevesebbet 2015-ben (NAIK AKI, 2016). A banki hitelből finanszírozott beruházások 2017-ben több mint a duplájára bővültek 2016-hoz képest. A támogatásból fedezett beruházások értéke 2014-hez és 2015-höz hasonlóan tovább csökkent. 2016-ban mindössze 0,6%-át adták a támogatások a beruházások forrásának. Az állattenyésztési beruházásokra 16 milliárd Ft-tal (38,3%-kal) többet, a növénytermesztési beruházásokra 13 milliárd Ft-tal (24,5%-kal) kevesebbet költöttek 2017-ben (NAIK AKI, 2018).

A 6. ábra a mezőgazdasági beruházások finanszírozásának eloszlását szemlélteti. A vizsgált időszakban a mezőgazdasági beruházások 66,1-86,1%-a saját forrásból valósult meg. A banki hitel igénybevétele 12,4%-tól 17,6%-ig terjedt. A támogatásból történő finanszírozás 0,9-17,9%-os mértékű volt. Megállapítható tehát, hogy a vizsgált időszakban míg a beruházások saját forrásból történő finanszírozása folyamatosan növekedett, addig a támogatásokból történő megvalósítása a beruházásoknak ugyanolyan mértékében folyamatosan csökkent.

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válasza a jelen kor üzleti kihívásaira

6. ábra: Mezőgazdasági beruházások finanszírozásának eloszlása (ezer Ft)

Forrás: NAIK AKI (2011, 2013, 2016, 2018) alapján saját szerkesztés

Az 1. táblázat a nemzetgazdasági beruházások összes, valamint a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás és a halászat gazdasági ág teljesítményértékét tartalmazza a 2018-as és 2019-es évre negyedéves bontásban, emellett e gazdasági ág részesedését az összes nemzetgazdasági beruházásból.

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válaszai a jelen kor üzleti kihívásaira

Év/ negyedév	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Összesen	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat részesedése az összes nemzetgazdasági beruházásból* (%)
2018. I.	67 457	1 312 431	5,14
2018. II.	91 962	1 890 404	4,86
2018. III.	86 861	2 182 726	3,98
2018. IV.	120 305	3 337 001	3,61
Összesen* (2018):	246 280	8 722 562	2,82
2019. I.	80 968	1 718 795	4,71
2019. II.	111 858	2 400 263	4,66
2019. III.	108 235	2 684 431	4,03
2019. IV.	118 758	3 752 222	3,17
Összesen* (2019):	419 819	8 836 916	4,75

1. táblázat: A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke negyedévenként összesen és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat gazdasági ágban, valamint annak részesedése (millió Ft)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés KSH (2019), KSH (2019b), KSH (2020),
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qb001a.html?down=251 alapján saját szerkesztés és számítás*

2018-ban az összes nemzetgazdasági beruházásból 2,83%-ot tett ki a vizsgált gazdasági ág. 2019-ben ez az érték 4,75% volt, ami jelentős növekedésnek mondható. 2018-ról 2019-re az összes nemzetgazdasági beruházás teljesítményértékének változása +1,3% volt, míg a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat gazdasági ágban 70,5%-os volt a növekedés.

Összefoglalás

Magyarország mezőgazdaságának versenyképességét megőrizni és javítani csak folyamatos fejlesztésekkel – beruházások útján – lehetséges. A beruházások

volumenét a 2008-as gazdasági válságot követően elkezdő egészen 2012-ig tartó csökkenés után a 2013-ban meginduló – a magyar gazdaság méretéhez képest jelentős nagyságrendű – európai uniós forrású fejlesztések, valamint a gazdaságpolitikai környezet megváltozása együttesen növekvő pályára állították. A beruházások jelentős visszaesését eredményezte a 2007-2013-as uniós ciklus forrásainak felhasználásával finanszírozott projektek befejeződése 2016-ban. A beruházási aktivitás azonban 2017-ben már újra jelentősen, 24%-kal nőtt. Ez a növekedés a 2014-2020-as európai uniós költségvetési ciklus új projektjeinek már csak részben volt köszönhető, hiszen emellett a vállalkozások a gazdasági konjunktúra hatására kapacitásbővítésbe kezdtek. A 2017-ben megkezdődött folyamatok ugyan kisebb ütemben (17%), de változatlan formában folytatódtak 2018-ban is (KSH, 2019a). A mezőgazdaságban 15%-kal növekedett a beruházási volumen 2018-ban elsősorban a nagyobb létszámú vállalkozások építési beruházásainak köszönhetően (KSH, 2019b).

Az Európai Uniós források felhasználása nem egyedi gazdálkodói döntéseken alapulnak, hanem a nemzeti kormányok által meghatározott preferenciákon és szabályokon. A beruházások finanszírozásának módjainál látható volt, hogy a mezőgazdasági fejlesztések jelentős részét saját forrásból valósítják meg a gazdálkodók és csak jóval kisebb részét támogatások által, amiknek aránya jelentősen változik az uniós ciklusok alapján. A mezőgazdasági beruházásoknak jelentős hatása van a versenyképességre, a kibocsátás minőségére, a jövedelemtermelő képességre, a produktivitásra és az alkalmazott technológiára is.

A mezőgazdasági beruházások értékéből alaptevékenységen belüli megoszlásából a vizsgált időszakban az állattenyésztés részesedett a legjelentősebb mértékben. Köszönhető volt ez annak, hogy az állattartó gazdálkodók egy meghatározó része jelentős piaci és finanszírozási nehézségekkel küzdött a vizsgált időszakot megelőzően. Az állattenyésztési ágazatok fejlesztési, beruházási kényszer alatt álltak, aki termelni akar, annak nem volt más választása. E beruházási kényszer okai a következők voltak:

- környezetvédelmi, állatjóléti előírásoknak való megfelelés,
- versenyképesség és hatékonyság növelése.

Hivatkozások

- [1.] Akadiusz Sadowski – Monika Małgorzata Wojcieszak-Zbierska – Patrycja Beba (2020): Territorial differences in agricultural investments co-financed by the European Union in Poland. Land Use Policy, Volume 100, January 2020

- [2.] Daróczi Miklós (2004): Mezőgazdasági beruházások komplex döntés-előkészítése. Doktori Értekezés, Szent István Egyetem, Gödöllő
- [3.] Európai Parlament (2020): A közös agrárpolitika (KAP). Ismertető az Európai Unióról. Letöltés helye: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/section/196/a-kozos-agrarpolitika-kap->
- [4.] European Union (2013): Rural Development in the E.U., 2013. Statistical and Economic Information. Report 2013.
- [5.] Eurostat (2019): Agriculture, forestry and fishery statistics. 2019 edition. Statistical Book. Publications Office of the European Union, Luxembourg
- [6.] Grzegorz Dybowski, Bożena Nosecka, Karolina Pawlak, Leszek Woźniak (2018): Szanse Dla Polskiego Sektora Rolno-żywnościowego Wynikające Z Doświadczeń Globalnych I Regionalnych Oraz Rozwoju Opartego Na Wiedzy (Opportunities for the Polish Agri-food Sector Brought by Global and Regional Experience and by Knowledge-driven Development). Institute of Agricultural and Food Economics – the National Research Institute.
- [7.] Gockler Lajos (2018): Beruházás az EU-ban, hazánkban és a mezőgazdaságban. Mezőgazdasági Technika, 2018. augusztus, pp. 39-43.
- [8.] Kiss Gabriella (2011): A beruházások és a pénzügyi mutatók várható alakulása 2011-ben. AKI Statisztikai Osztály, 2011. november. Letöltés ideje: 2020.06.17. Letöltés helye: <http://repo.aki.gov.hu/1265/>
- [9.] Kiss Gabriella (2013): A beruházások és a pénzügyi mutatók várható alakulása 2013-ban (a legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozásokban). NAIK AKI Statisztikai Jelentések, VII. évfolyam, 2013. Letöltés ideje: 2020.06.17. Letöltés helye: <http://repo.aki.gov.hu/1264/>
- [10.] Kiss Gabriella (2016): A beruházások és a pénzügyi mutatók várható alakulása 2015-ben (a legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozásokban). NAIK AKI Statisztikai Jelentések, IX. évfolyam, 1. szám 2016. Letöltés ideje: 2020.06.17. Letöltés helye: <http://repo.aki.gov.hu/2395/>
- [11.] Kiss Gabriella (2018): A beruházások alakulása 2017-ben (a legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozásokban). NAIK AKI Statisztikai Jelentések, XI. évfolyam, 1. szám 2018. Letöltés ideje: 2020.06.17. Letöltés helye: <http://repo.aki.gov.hu/3138/>

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2020/1. kötet
A szervezetek reakciója és válaszai a jelen kor üzleti kihívásaira

- [12.] Kovács Árpád Endre – Szalay Zsigmond Gábor – Klárné Barta Éva (2015): Az időbeni pénzáramok kezelése a gazdasági számításokban. *Studia Mundi – Economica*, Vol. 2., No. 2., pp. 93-106.
- [13.] KSH (2019a): Helyzetkép a beruházásokról, 2018. Letöltés ideje: 2020.06.16. Letöltés helye: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/jelberuh18.pdf>
- [14.] KSH (2019b): Beruházás, 2019. III. negyedév. Gyorstájékoztató. Letöltés ideje: 2020.06.16. Letöltés helye: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ber/ber1909.html>
- [15.] KSH (2020): Beruházás, 2019. IV. negyedév. Gyorstájékoztató. Letöltés ideje: 2020.06.16. Letöltés helye: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ber/ber1912.html>
- [16.] MOSZ (2019): A mezőgazdasági beruházások alakulásáról és annak okairól. Előterjesztés az elnökség részére. Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége. Letöltés ideje: 2020.06.15. Letöltés helye: <http://mosz.agrar.hu/images/pdf/beruhazas.pdf>
- [17.] Walenty Pocza – Arkadiusz Sadowski – Agnieszka Baer-Nawrocka (2013): *Gospodarstwa rolne w Polsce na tle gospodarstw Unii Europejskiej – wpływ WPR* (A comparison of Polish and European Union farms: impact of the CAP). Central Statistical Office, Poznań
- [18.] KSH Összefoglaló táblák (STADAT) - Évközi adatok – Beruházás: STADAT 3.3.1. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke gazdasági ágak szerint. https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qb001a.html?down=251